

Ελληνικό φάρμακο - Έρευνα & Καινοτομία

Φαίη Κοσμοπούλου: «Πώς το ελληνικό φάρμακο μπορεί να προσθέσει 3,5 δισ. ευρώ στο ΑΕΠ»

Με συνέντευξή της στο «Υπογράφουμε Ελληνικά», η γενική διευθύντρια της ΠΕΦ περιγράφει τη συμβολή της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας στην οικονομία, αναφέρεται στα προβλήματα από τα μνημονιακά μέτρα και παρουσιάζει τις προτάσεις για την ενίσχυση του κλάδου.

Στα 2,8 δισ. ευρώ ανέρχεται η ετήσια συμβολή της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας στο ΑΕΠ, απασχολώντας άμεσα και έμμεσα 65.000 εργαζομένους και επενδύοντας 30 εκατ. ευρώ ετησίως σε έρευνα και ανάπτυξη. Την επισήμανση αυτή κάνει στο «Υπογράφουμε Ελληνικά» η γενική διευθύντρια της Πανελληνίας Ένωσης Φαρμακοβιομηχανίας (ΠΕΦ) κ. Φαίη Κοσμοπούλου, η οποία και υπογραμμίζει με τον τρόπο αυτό τη σημασία που έχουν τα ελληνικά, κυρίως γενόσημα, εγχωρίως παραγόμενα φάρμακα στην ελληνική οικονομία.

Η ίδια περιγράφει τις επιπτώσεις στη φαρμακοβιομηχανία από τα μνημονιακά μέτρα, όπως το rebat, που αποτρέπει την κυκλοφορία νέων φαρμάκων, και το clawback, το οποίο, μόνο φέτος, επιβαρύνει κατά 400 εκατ. ευρώ τις βιομηχανίες.

Η κυρία Κοσμοπούλου παρουσιάζει τις προτάσεις της ΠΕΦ για την έξοδο από την κρίση και εξηγεί πώς μπορούν να δημιουργηθούν περισσότερες από 2.000 νέες θέσεις εργασίας και η ελληνική φαρμακοβιομηχανία να συμβάλει με 3,5 δισ. ευρώ στο ΑΕΠ.

Εξάλλου, η γενική διευθύντρια της ΠΕΦ καταλήγει: «Είναι φανερό ότι, υπό προϋποθέσεις, η ελληνική φαρμακοβιομηχανία μπορεί να αναδειχθεί σε ηγέτιδα στην ανάπτυξη και παραγωγή γενοσήμων φαρμάκων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και να μετατραπεί, σταδιακά, σε κέντρο έρευνας και φαρμακευτικής τεχνολογίας».

Κυρία Κοσμοπούλου, ποια είναι η συμβολή της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας στην ελληνική οικονομία, την απασχόληση και την έρευνα και καινοτομία;

Η συμβολή της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας στο ελληνικό ΑΕΠ υπολογίζεται σε 2,8 δισ. ευρώ ετησίως. Οι ελληνικές εταιρείες παραγωγής φαρμάκων διαθέτουν 27 υπερούγχρονα εργοστάσια και απασχολούν συνολικά 15.000 εργαζόμενους, ενώ επηρεάζουν εμμέσως περισσότερες από 50.000 θέσεις εργασίας. Παράλληλα, κάθε χρόνο επενδύουν για έρευνα και ανάπτυξη περίπου 30 εκατ. ευρώ σε 80 ερευνητικά προγράμματα. Τα ελληνικά φάρμακα εξάγονται σε 85 χώρες, ενώ η ασφάλεια και η αποτελεσματικότητά τους πιστοποιείται από τον ΕΟΦ, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (EMA) και τους ευρωπαϊκούς –και όχι μόνο– φορείς πιστοποίησης. Αποτελούν ένα ισχυρό brand name και χαίρουν της εμπιστοσύνης ιατρών και ασθενών στα πιο προηγμένα συστήματα υγείας διεθνώς. Ανεξάρτητες οικονομικές μελέτες, όπως του IOBE και της συμβουλευτικής εταιρείας McKinsey, περιλαμβάνουν τον κλάδο μας στους πλέον ελπιδοφόρους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, με δυνατότητα δημιουργίας χιλιάδων νέων θέσεων εργασίας την επόμενη πενταετία.

Η οκταετής οικονομική ύφεση επηρέασε αρνητικά όλους τους κλάδους της οικονομίας. Ποιες είναι οι επιπτώσεις της κρίσης στον κλάδο του φαρμάκου και, ειδικότερα, στην ελληνική φαρμακοβιομηχανία;

Το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον επηρέασε αρνητικά την ελληνική φαρμακοβιομηχανία, όπως και το σύνολο των κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Επιπροσθέτως, τα οριζόντια μέτρα που εφαρμόστηκαν για τον περιορισμό της δημόσιας φαρμακευτικής δαπάνης, όπως οι συνεχείς υπερβολικές μειώσεις τιμών, οι υποχρεωτικές επιστροφές και εκπτώσεις, σε συνδυασμό με την έλλειψη ρευστότητας και επενδυτικών κινητρών, διαμόρφωσαν ένα ασφυκτικό πλαίσιο πολλαπλής επιβάρυνσης για τις ελληνικές εταιρείες παραγωγής φαρμάκου. Μέσα σε αυτές τις σκληρές συνθήκες της οικονομικής κρίσης και των κρατικών παρεμβάσεων, οι ελληνικές εταιρείες κάνουν μεγάλη προσπάθεια διατήρησης των θέσεων εργασίας, δίνοντας παράλληλα μεγάλη έμφαση στην εξωστρέφεια.

Οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν από τα μνημόνια, όπως τονίζετε συχνά-πυκνά τα στελέχη της ΠΕΦ, έχουν πλήξει το ελληνικό φάρμακο. Γιατί πιστεύετε ότι συμφωνήθηκαν τέτοια μέτρα ανάμεσα στην κυβέρνηση και τους δανειστές;

Ως ένα σημείο, η φαρμακευτική δαπάνη είχε αυξηθεί υπέρμετρα στα χρόνια προ μνημονίου και έπρεπε να εξορθολογιστεί. Ωστόσο, ο περιορισμός της δαπάνης έγινε σχεδόν αποκλειστικά με οριζόντια μέτρα, χωρίς μακροπρόθεσμο σχέδιο. Στην ουσία, τέθηκαν φιλόδοξοι στόχοι και όταν δεν επετεύχθησαν –όπως ήταν επόμενο–, προσφύγαμε σε δραματικές μειώσεις τιμών ανά εξάμηνο, σε συνδυασμό με υποχρεωτικές εκπτώσεις, ενώ η όποια υπέρβαση του προϋπολογισμού για τα φάρμακα

Οι ελληνικές εταιρείες παραγωγής φαρμάκων διαθέτουν 27 υπερούγχρονα εργοστάσια και απασχολούν συνολικά 15.000 εργαζόμενους

καλυπτόταν από τις φαρμακευτικές εταιρείες μέσω υποχρεωτικών επιστροφών. Τα μέτρα αυτά επιβάρυναν δυσανάλογα τις ελληνικές φαρμακοβιομηχανίες, παρότι τα γενόσημα φάρμακα, που κυρίως παράγουν, όχι μόνο δεν ευθύνονται για την αύξηση της δαπάνης, αλλά δημιουργούν σημαντικές εξοικονομήσεις για το σύστημα υγείας.

Οι αλλαγές στις τιμολογήσεις που έγιναν στη διάρκεια των οκτώ μνημονιακών ετών πόσο επηρέασαν την ελληνική φαρμακοβιομηχανία;

Μέσα από συνεχείς ανατιμολογήσεις, από το 2009 έως σήμερα, οι τιμές των φαρμάκων της ελληνικής παραγωγής υπέστησαν μειώσεις που ξεπερνούν σωρευτικά το 70%, με τις τιμές ορισμένων να πέφτουν κάτω από τα 3 ευρώ. Σε συνδυασμό με τη μη ύπαρξη αντίστοιχων πρωτοβουλιών για αύξηση της διείσδυσής τους στην αγορά, οι δραματικές μειώσεις των τιμών δημιούργησαν συνθήκες απαξίωσης των ελληνικών φαρμάκων, ενώ κατέστησαν το κόστος παραγωγής και κυκλοφορίας πολλών εξ αυτών απαγορευτικό. Αξιοπίστες, οικονομικές θεραπείες οδηγούνται σε απόσυρση από την αγορά και υποκαθίστανται από ακριβότερες, με αποτέλεσμα την αύξηση της πραγματικής φαρμακευτικής δαπάνης. Είναι πλέον ξεκάθαρο ότι οι συνεχείς ανατιμολογήσεις έφεραν τα αντίθετα από τα επιθυμητά αποτελέσματα στην πράξη. Σήμερα, όλοι οι αρμόδιοι φορείς συμφωνούν ότι είναι αναγκαίο ένα διαφορετικό μείγμα πολιτικής για τον εξορθολογισμό της φαρμακευτικής δαπάνης.

Και ποιες είναι οι επιπτώσεις από τις αυξήσεις του rebate και του clawback;

Με την πρόσφατη αναθεώρηση της νομοθεσίας, το rebate βά-

Ελληνικό φάρμακο - Έρευνα & Καινοτομία

σης σε όλα τα φάρμακα αυξήθηκε από 9% σε 14%. Είναι μία ακόμα επιβάρυνση που εφαρμόζεται αδιακρίτως, εντούτοις πλήττει ιδιαίτερα τα οικονομικά σκευάσματα. Παράλληλα, επιβλήθηκε πρόσθετο rebate 25% σε όλες τις νέες δραστικές ουσίες, το οποίο είναι αποτρεπτικό για την κυκλοφορία νέων, καινοτόμων φαρμάκων στην ελληνική αγορά. Το πιο άδικο, όμως, μέτρο που επιβλήθηκε τα τελευταία χρόνια είναι το clawback. Πρόκειται για την υποχρεωτική επιστροφή από τις φαρμακευτικές εταιρείες προς τους κρατικούς φορείς της υπέρβασης της ετήσιας προβλεπόμενης δαπάνης. Αν και, όπου εφαρμόστηκε, επρόκειτο για έκτακτο μέτρο, έως ότου αρχίσουν να αποδίδουν οι διαρθρωτικές αλλαγές στη χώρα μας, έχει λάβει μόνιμο χαρακτήρα. Και παρά τα δυσβάστακτα οριζόντια μέτρα, η ετήσια επιβάρυνση μεγαλώνει διαρκώς: το 2012 το clawback ήταν στα 79 εκατ. ευρώ, ενώ φέτος αναμένεται να ξεπεράσει τα 400 εκατ. ευρώ. Το clawback είναι μια βραδυφλεγής «βόμβα» στα θεμέλια κάθε φαρμακευτικής εταιρείας, που ανατρέπει διαρκώς κάθε οικονομικό σχεδιασμό. Είναι, παράλληλα, ιδιαίτερα άδικο μέτρο για τις ελληνικές εταιρείες παραγωγής γενοσήμων, αφού τα σκευάσματά τους είναι κατά κανόνα οικονομικότερα από τα αντίστοιχα πρωτότυπα, παράγοντας, έτσι, εξοικονομήσεις για το σύστημα.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις, και το ελληνικό brand name, συνολικά, θεωρείτε ότι μπορούν να συνεισφέρουν στην επανεκκίνηση της οικονομίας;

Για κάθε 1 ευρώ που δαπανάται σε ελληνικό φάρμακο, το ΑΕΠ αυξάνεται κατά 3,42 ευρώ

Η συνεισφορά της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας στην εθνική οικονομία είναι πολύπλευρη. Τη δεκαετία 2002-2012, ο κλάδος μας προχώρησε σε επενδύσεις ύψους 800 εκατ. ευρώ για έρευνα και ανάπτυξη προϊόντων, εκσυγχρονισμό της παραγωγής και απασχόληση εξειδικευμένου προσωπικού, ενώ συνεισέφερε σημαντικά ποσά στα δημόσια ταμεία μέσω φόρων, εισφορών κ.ά. Παράλληλα, έχει επιδείξει αξιοσημείωτη εξωστρέφεια και, όπως σημειώνεται στα σχετικά στοιχεία του ΙΟΒΕ, συνέβαλε σημαντικά στη βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας το 2016. Τα ελληνικά φάρμακα έχουν ισχυρή παρουσία εκτός συνόρων, σε περισσότερες από 85 χώρες, και αποτελούν το δεύτερο κυριότερο εξαγωγίσιμο προϊόν της Ελλάδας, μετά τα πετρελαιοειδή. Έχει υπολογισθεί ότι για κάθε 1 ευρώ που δαπανάται σε ελληνικό φάρμακο, το ΑΕΠ αυξάνεται κατά 3,42 ευρώ.

Ποιες είναι οι προτάσεις της ΠΕΦ για την ανάπτυξη και την

ενίσχυση του ελληνικού φαρμάκου και ποια θα είναι η συμβολή στην οικονομία και την απασχόληση αν αυτές υιοθετηθούν;

Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία έχει καταθέσει τεκμηριωμένες προτάσεις στους αρμόδιους φορείς αλλά και στον δημόσιο διάλογο σχετικά με την πολιτική φαρμάκου, ώστε να αρθεί το σημερινό αδιέξοδο. Έχουμε ζητήσει την εφαρμογή ενός ρεαλιστικού συστήματος τιμολόγησης, με τις όποιες μειώσεις να γίνονται σε συνάρτηση με την αύξηση των όγκων, και με εφαρμογή κατώτατων τιμών, που θα διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα των γενοσήμων φαρμάκων και την παραμονή τους στην αγορά. Παράλληλα, οι υποχρεωτικές επιστροφές στον ΕΟΠΥΥ θα πρέπει να κατανέμονται με δίκαιο τρόπο, επιβαρύνοντας τα φάρμακα εκείνα που προκαλούν την υπέρβαση στη δαπάνη. Επιτακτική είναι και η ανάγκη εφαρμογής δεσμευτικών θεραπευτικών πρωτοκόλλων και ελέγχων στη συνταγογράφηση, με παράλληλη εισαγωγή κινήτρων για την αύξηση της διείσδυσης των γενοσήμων στην ελληνική αγορά. Μόνο έτσι θα μπορέσει να συγκρατηθεί η πραγματική φαρμακευτική δαπάνη και να εξασφαλιστούν πόροι για την πρόσβαση των ασθενών σε καινοτόμες θεραπείες, όπου αυτές είναι απαραίτητες. Έχει υπολογιστεί ότι αν το 60% της εξωνοσοκομειακής αγοράς καλυφθεί από φάρμακα εγχώριας παραγωγής σε ανταγωνιστικές τιμές, η συνολική επίδραση στο ελληνικό ΑΕΠ θα είναι της τάξης των 3,5 δισ. ευρώ, ενώ θα δημιουργηθούν περισσότερες από 2.000 νέες θέσεις εργασίας, με παράλληλη αύξηση της παραγωγικότητας και της τεχνογνωσίας. Είναι φανερό ότι, υπό προϋποθέσεις, η ελληνική φαρμακοβιομηχανία μπορεί να αναδειχθεί σε ηγέτιδα στην ανάπτυξη και παραγωγή γενοσήμων φαρμάκων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και να μετατραπεί, σταδιακά, σε κέντρο έρευνας και φαρμακευτικής τεχνολογίας.

Κυρία Κοσμοπούλου, ο κλάδος του φαρμάκου έχει ως βάση την έρευνα και την καινοτομία. Η χώρα μας υστερεί. Ποια είναι τα εμπόδια που πρέπει να αρθούν;

Το ελληνικό φάρμακο αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους ερευνητικούς κλάδους στην Ελλάδα και μπορεί να αποκτήσει ακόμα μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία μέσω της καινοτομίας. Οι εταιρείες-μέλη της ΠΕΦ επενδύουν περί τα 30 εκατ. ευρώ ετησίως και διεξάγουν έρευνες σε τομείς που σχετίζονται με αυτό που ονομάζουμε οριακή καινοτομία, δηλαδή σε καινοτόμες φαρμακευτικές μορφές, συστήματα χορήγησης, υβριδικών θεραπειών κ.λπ. Η ΠΕΦ έχει υπογραμμίσει επανειλημμένως την ανάγκη να ολοκληρωθεί το νομοθετικό πλαίσιο για την ανάπτυξη κλινικών μελετών και να διαμορφωθεί ένα σταθερό θεσμικό περιβάλλον, με παράλληλη αποφόρτιση από την υψηλή φορολογία των επενδύσεων για έρευνα. Μόνο έτσι θα αρθεί η αβεβαιότητα και θα εκκινήσουν οι σχεδιασμοί για νέες επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη. Παράλληλα, χρειάζεται να προωθηθεί περαιτέρω η διασύνδεση ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων με τη φαρμακευτική βιομηχανία.